

Het project “Borg de Zorg”

“Borg de Zorg” was een ondersteuningsproject voor scholen uit het buitengewoon onderwijs die veel jongeren opvangen met gedrags- en emotionele problemen. De Koning Boudewijnstichting organiseerde dit project tijdens het schooljaar 2005-2006 in samenwerking met de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor).

Teamleden van twaalf pilootscholen, gelijk verdeeld over drie regio's, hebben samen met leden van de pedagogische begeleidingsdiensten en de CLB's tijdens 5 sessies nagedacht over wat scholen kunnen doen om de leer- en ontwikkelingsprocessen van de jongeren beter te ondersteunen. Elke sessie was inhoudelijk in handen van een deskundige 'inleider'.

Het project was ambitieus. Enerzijds wilde men scholen laten kennismaken met de opvattingen en aanbevelingen uit de probleemverkenning van de Vlor (*Onderwijskansen voor jongeren met gedrags- en emotionele problemen; een verkenning*, Vlor, 2005). Deze publicatie was voor de Koning Boudewijnstichting een aanleiding om het project “Borg de Zorg” op te starten. Anderzijds wilde men scholen samen laten reflecteren over de eigen situatie om te leren van elkaar. In dat kader paste de inbreng van de vijf inleiders die de deelnemende scholen vanuit hun wetenschappelijke achtergrond een kritische reflectiespiegel voorhielden.

Centraal stonden de jongeren met gedrags- en emotionele problemen. “Borg de Zorg” wilde in de eerste plaats *de zorg* voor deze jongeren in kaart brengen, maar daarnaast ook *waar-borgen* dat er in de scholen een doordachte visie wordt uitgewerkt om die zorg te verankeren. En bovendien is het de centrale opdracht van de school om voor deze jongeren een goede toekomst te *waar-borgen*. Vandaar: *Borg de Zorg*.

Belangrijk uitgangspunt is de noodzaak om een samenhang te realiseren tussen verschillende aspecten zoals schoolorganisatie, infrastructuur, de pedagogische aanpak, de relaties met ondersteunende diensten, procedures, enz. Omgaan met problematisch gedrag is in de eerste plaats **teamwerk**.

Leer-kracht Veer-kracht

De publicatie *Leer-kracht Veer-kracht* is het resultaat van dit project. De makers hopen ermee de *leer-kracht* van de schoolteams te helpen vergroten, om zo een beter orthopedagogisch antwoord te bieden op de complexe hulpvraag van jongeren met gedrags- en emotionele problemen. Tegelijk willen ze de schoolteams en de individuele leerkracht meer *veer-kracht* geven om deze jongeren te blijven begeleiden.

Tijdens de sessies van “Borg de Zorg” botsten we voortdurend op enkele schijnbare paradoxen: jongeren met een bij wijlen zeer agressief gedrag kampen met een ontzettend laag zelfbeeld. In hun ogen keert de harde wereld zich tegen hen terwijl zoveel schoolbetrokkenen in een niet-aflatende zorg hen helpen een toekomstbeeld te creëren. Het schoolteam moet de delicate opdracht volbrengen om gestrengheid en disciplineren consequent toe te passen en tegelijk voortdurend de aandacht voor positieve bindingen met deze gekwetste jongeren hoog houden. Daarom ook kozen de vormgevers van het reflectieboek voor een mozaïek van stenen en veren, als metaforen, als profiel dat deze tweespalt kan visualiseren.

Het project “Borg de Zorg”

De deelnemers

De 12 pilootscholen die aan dit project hebben deelgenomen, waren gegroepeerd in drie regio's. Er namen leden van het schoolteam deel, samen met medewerkers van hun pedagogische begeleidingsdienst en het CLB.

Regio Oost

Scholen: BuSO - Mariadal (Hoegaarden), BuSO De Richter (Genk), BuSO De Wissel (Genk), BuSO Sint-Ferdinand (Lummen)

(Medewerkers van de Themagroep schooluitval regio Leuven en het medisch-pedagogisch centrum Terbank (Heverlee) namen ook deel aan deze groep)

Deelnemers: *Eric Beke, Chantal Celis, Bjorn Claes, Nele Cleuren, Mia Colla, André Couwberghs, Heidi De Bondt, Leen Delie, Jean Hulshagen, Daniel Jansen, Willy Kenis, Oswald Keulers, Katrien Marchal, Audrie Matteredne, Joëlla Meelberghs, Cathy Moelants, Elfie Moons, Joke Pauwels, Els Peusens, Francine Pouls, Evita Theelen, Luc Van Baelen, Rik Van Ham, Jos Vanbergen, Kris Vandeput, Jo Verelst en Kristine Wolters*

Regio Centrum

Scholen: BuSO - Sint-Gregorius (Gentbrugge), BuSO - Vrije Beroepsschool (Opdorp), SBSO Groenlaar (Reet), Stedelijke School voor Buitengewoon Secundair Onderwijs Begijnenvest (Antwerpen)

Deelnemers: *Nicole Attinger, Saskia de Clercq, Chris De Smet, Guido De Vos, Sara De Vriese, Lieve Goossens (VBS-BuSO Opdorp), Lieve Goossens (CLB), Daisy Herremans, Ilse Kerrinckx, Thomas Lambrechts, Corneille Leunis, Cathy Moelants, Ann Schelstraete, Koen Schuermans, Joeri Spillebeen, Van Camp Brigitte, Liesbet Van Camp, Geert Van De Vijver, Nicole Van Overbeke, Marleen Vandermeersch, Jo Verelst, Sigrid Verhulpen, Gilbert Vermeersch, Erik Verschaeren en Alain Vlaeminck*

Regio West

Scholen: BuSO Onze Jeugd (Roeselare), Provinciaal Instituut Heynsdaele (Ronse), BuSO De Varens (Sint-Andries) en Stedelijk Instituut Bert Carlier (Gent)

Deelnemers: *Bernard Billiet, Dominiek Buffel, Filip Claeys, Veerle Coppens, Monique D'Aes, Sven De Coninck, Els De Zutter, Rita Deneut, Geert Devos, Frank Dubois, Toon Ducatteeuw, Björd Grijp, Maarten Haesaert, Danny Herreman, Dirk Lefevere, Katia Moerman, Heidi Ost, Frank Rogge, Carine Roggeman, José Van Belle, Jan Van Dessel, Nina Van Zandweghe, Selma Vermeiren en Hans Verstraete*

Paul Mahieu, hoofddocent onderwijsmanagement aan de Universiteit Antwerpen, werd als procesbegeleider van het project gevraagd. Hij bracht de deelnemers samen voor de sessies. Tijdens deze sessies confronteerden de vijf inleiders hun kennis met de inzichten en praktijkervaring van de BuSO-schoolteams.

De inleiders

Christoph Decaesteker, zaakvoerder SoundBoard; arbeidspsycholoog – coach

Paul Hamers, directeur Methodiek op Pedagogisch Centrum Wagenschot in Eke; praktijklector verbonden aan de Vakgroep voor Ontwikkelings-, Persoonlijkheden- en Sociale Psychologie van de Universiteit Gent

Eric Verbiest, lector Schoolorganisatie en schoolontwikkeling bij Fontys Hogescholen (NL) en gastprofessor Onderwijsinnovatie aan de Universiteit Antwerpen.

Nicole Vettenburg, docent aan vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent; coördinator vzw Majong, Leuven.

Jo Voets, orthopedagoog/gedragstherapeut; pedagogisch directeur Orthopedagogische Groep Limburg; docent KHLIM, CGW-Brussel, Heverlee

Het project “Borg de Zorg”

Journalist **Jan De Mets** (jan.demets@skynet.be) schreef het reflectieboek op basis van hun materiaal en de gesprekken, getuigenissen en voorbeelden tijdens de sessies.

De **stuurgroep** van het project Borg de Zorg was samengesteld uit vertegenwoordigers van de pedagogische begeleidingsdiensten van de onderwijskoepels, de CLB's, de deskundigen, het departement Onderwijs, de Koning Boudewijnstichting en de Vlaamse Onderwijsraad.

Voorzitter: **Wim Verdyck**

De leden: *Willy Claes, Monique D'Aes, Christine De Coninck, Jan De Mets, Ann Drieghe, Robert Lenaerts, Paul Mahieu, Bruno Paternoster, Anne Thirion, José Van Belle, Hugo Van de Veire, Anne van Meerbeeck, Nicole Vettenburg, Jo Voets en Ben Wuyts*